

у сфері документаційного забезпечення управління, розробляє нормативно-методичні матеріали з документаційного забезпечення. Бере участь у роботі з підбору, розстановки і підвищення кваліфікації кадрів служби документаційного забезпечення управління [1, с. 36].

У зв'язку з цим можемо визначити іміджеутворювальні складники сучасного документознавця, серед яких виділимо зовнішні (зовнішній вигляд: одяг, аксесуари одягу, зачіска, макіяж; гарні манери: відповідні жести, пози, поставу, ходу; виразність міміки; вміння використовувати простір для спілкування) та внутрішні (психологічні – мистецтво подобатися людям; вміння правильно спілкуватися; наявність необхідних для позитивного іміджу якостей особистості; вміння розуміти людей та впливати на них тощо; етичні – чесність, порядність, повага до підлеглих, партнерів, вірність даному слову; здатність ефективно взаємодіяти згідно з діючим законодавством, встановленими правилами і традиціями тощо).

Важливими якостями ділової людини, які впливають на формування іміджу фахівця також вважаємо самостійність і нестандартність поведінки; наполегливість у досягненні мети, ініціативність; діловитість і практичність; сміливість та винахідливість; суперництво та готовність до ризику; орієнтація на досягнення вищих результатів; ефективне використання наявних факторів.

Джерела та література

1. Гончарова Н. Документаційне забезпечення менеджменту : навч. посібн. / Наталія Гончарова. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 259 с.

Олена Жданова-Неділько, Наталія Якименко
м. Полтава

ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Виховання, навчання, професійна підготовка головно здійснюються через педагогічні системи. Саме системність педагогічної діяльності уможливорює подолання примітивізму, механістичності, прямолінійності уявлень про причини, способи, умови й шляхи розв'язання педагогічних проблем навчання, розвитку та виховання. Серед науковців, які розглядають педагогічні системи, цікавляться їх проектуванням, оптимізацією структури, відзначимо праці Г. Атанова, В. Докучаєвої, Ю. Драгнєва, І. Каньковського, Н. Кузьміної, В. Монахова, Г. Стайнова, В. Стрельніков, А. Лігоцького, В. Ясвіна.

Оскільки система розглядається як «порядок, зумовлений правильним, планомірним розташуванням та взаємним зв'язком частин чого-небудь» [6, с. 203], то педагогічна система – це «множина взаємопов'язаних структурних і функціональних компонентів, підпорядкованим цілям виховання, освіти і навчання». [3, с. 74]. Загальні ознаки системи «дозволяють урахувати такі особливості досліджуваних об'єктів, як взаємозалежність та взаємозумовленість їхніх компонентів, з'ясувати внутрішні джерела

автономності системи» [2, с. 64]. Водночас педагогічна система, як складник навчального середовища, є частиною соціальної системи, її елементом, підсистемою, тому вона відображає характерні соціальні й історичні особливості соціуму, в якому функціонує.

Історичний шлях, пройдений педагогічною теорією і практикою, був, по суті, процесом становлення, формування, розквіту та зміни застарілих систем новими, що відрізняються складниками й змістом. До інноваційних належить нині педагогічна система дистанційного навчання, оскільки функціонує в площині так званої «електронної педагогіки (е-педагогіки), яка, спираючись на здобутки класичної психолого-педагогічної науки, розробляє специфічні завдання створення й ефективного впровадження в освітню практику інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), зокрема завдання педагогіки відкритої освіти» [1]. Інсталюючись в освітній процес у цілому й у процес фахової підготовки майбутнього документознавця зокрема, система дистанційного навчання має низку особливостей, вартих розгляду науковців-теоретиків і практиків.

Елементами сучасних педагогічних систем і системи дистанційного навчання в тому числі, на думку Н. Кузьміної, виступають: педагогічні цілі, навчальна інформація, засоби педагогічної комунікації, педагоги та ті, хто навчається. На стан і ефективність функціонування педагогічної системи, спрямованість та характер її змін істотно впливає низка факторів, що безпосередньо не входять як елементи в систему, але функціонально пов'язані з нею й відображають її стан, тенденції розвитку. До таких факторів належать: соціальне замовлення суспільства щодо функціонування системи; сукупність актуальних макрофакторів соціального розвитку; перетворення, здійснювані в конкретному соціумі; стан і тенденції розвитку педагогічної науки; соціально-правова оформленість, реальний статус елементів педагогічної системи; домінуючі соціально-психологічні, професійні, історичні, моральні установки, особливості учасників педагогічної системи.

Широке упровадження освітніми установами системи дистанційного навчання підтверджує стійку тенденцію до підвищення технологічності функціонування педагогічної системи. Водночас посилюється залежність динаміки системи від характеру та спрямованого впливу на неї зовнішніх факторів, що детермінують творче начало в діях учасників, а це, в свою чергу, вимагає враховувати їх при прогнозуванні розвитку педагогічної системи. Інструментальність педагогічної системи дозволяє розв'язати питання її оптимізації завдяки проектуванню засобів управління діяльністю викладача й студента в режимі дистанційного навчання.

Ми переконані, що у процесі формування професійної компетентності фахівця з документознавства та інформаційної діяльності засобами дистанційної освіти реальне й віртуальне (електронне) освітнє середовище, інтегруючи елементи педагогічної системи, дають змогу створити комплекс педагогічних умов з урахуванням рівня сформованості мотиваційної, емоційної, вольової самостійності майбутнього документознавця, посприяти формуванню пізнавального інтересу й закріпленню отриманих умінь і навичок майбутньої професійної діяльності. Саме використання симбіозу

традиційних і дистанційних освітніх технологій у функціонуванні педагогічної системи, на наш погляд, уможлиблює широкий діапазон варіювання теоретичних завдань і трансформування їх у практичні вміння й навички, необхідні майбутньому документознавцю.

Джерела та література

1. Биков В.Ю. Електронна педагогіка та сучасні інструменти системи відкритої освіти / В.Ю. Биков, І.В. Мушка // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2009. – №5 (13). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журналу: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>
2. Жданова-Неділько О. Г. Аксіодидактична система взаємодії викладача і студента при вивченні педагогічних дисциплін : монографія / О. Г. Жданова-Неділько; ПНПУ імені В. Г. Короленка. – Полтава : ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2015. – 337 с.
3. Каньковський І. С. Педагогічна система підготовки фахівця / І. С. Каньковський // Проблеми інженерно-педагогічної освіти : зб. наук. пр. – Вип. 28-29. – Харків : УПА, 2010. – С. 215 – 221.
4. Кузьміна Н. В. Методы системного педагогического исследования / Н. В. Кузьміна – Л. : Изд-во ЛГУ, 1980. – 172 с.
5. Подласый И. П. Педагогика. Новый курс : учебник / И. П. Подласый. – М. : Валдос, 1999 – Кн. 2 : Процесс воспитания. – 226 с.
6. Словник української мови: в 11 томах. – Том 9, 1978.

Ольга Мізіна
м. Полтава

КОМУНІКАЦІЯ У ВЕРБАЛЬНИХ ТА НЕВЕРБАЛЬНИХ ЗАСОБАХ МОВЛЕННЯ

Комунікація – це соціально обумовлений процес передавання й сприйняття інформації в умовах міжособистісного й масового спілкування за різними каналами за допомогою різних комунікаційних засобів. Будь-яка комунікація здійснюється в певному просторі й часі. У процесі комунікації передача інформації відбувається за допомогою двох знакових систем – вербальної й невербальної. Вербальна комунікація (від лат. *verbalis* – словесний) передбачає цілеспрямовану словесну передачу певного повідомлення. Тому мовлення (мова) є найбільш універсальним засобом реалізації комунікації. Під час комунікативного процесу людина обирає з можливих мовленнєвих засобів ті, які вона вважає найбільш доречними для конкретної ситуації.

У людській взаємодії активно використовується також і невербальна комунікація, тобто застосування немовних засобів для створення та передавання повідомлення. Невербальна комунікація охоплює: кінесику (код жестів і рухів), фізіогноміку (зовнішність), голосові ефекти (сміх, вигуки й т. п.), такесику (застосування дотику як комунікації) тощо. Невербальна комунікація виникла задовго до появи людини й притаманна тваринам, які використовують звукові сигнали, рухи, що нагадують жести.

Основною метою комунікації є передача інформації, обмін досвідом, певними враженнями, емоціями. Основною умовою здійснення комунікації є